

USSELER ES

EEN WANDELING OVER DE USSELER ES - NOORDZIJDE
ROUTE 5 km

De Usseler Es is één van de weinige cultuur-historische objecten, zo niet het enige, die herinneren aan de oudste geschiedenis van Enschede: Bronstijd, Romeinse tijd, Tachtigjarige oorlog en diverse rijks- en gemeentemonumenten, waarvan enkele ouder zijn dan het oudste gebouw in Enschede.

Deze route is gemaakt door 'Herenboeren Usseler Es'.

Usseler Es

Een wandeling over de Usseler Es - Noordzijde

Usseler Es

Hoe kom ik bij het startpunt?

De route begint aan de Willemsbeekweg.

Usseler Es

5 km

1

Oude Usseler School

Oude Usselererschool

In 1766 werd hier al een school opgericht. Dit schoolgebouw is het derde gebouw en stamt uit 1896 en werd gebruikt tot 1991. Daarna werd het een kerkgebouw en congrescentrum.

Opvallend is dat de school zo ver weg ligt van het dorp Usselo. Maar eigenlijk lag de Oude Usselerschool tot begin 20e eeuw vrij centraal binnen de marke Usselo. Die marke was namelijk erg groot en bestond voornamelijk uit verspreid liggende boerderijen.

De huidige stadswijken Bruggert, Stadsveld, 't Zwering, Helmerhoek en de dorpen Rutbeek, Usselo en Boekelo hoorden er allemaal bij.

2

Hoogste punt van de es

De laag van Usselo

In 1946 ontdekte de archeoloog en directeur van het Rijksmuseum Twenthe, C. Hijzeler als eerste dat veel voorwerpen werden aangetroffen in een specifieke bodemlaag in het Usselerveen.

Dit wordt de Laag van Usselo genoemd en is vermoedelijk 65 miljoen jaar geleden ontstaan. De laag blijkt zich over grote delen van Europa uit te strekken en is

internationaal belangrijk. Op het Rutbeek is hierover een informatiepunt aangelegd.

Ruilverkavelingsmonument

Ruilverkavelingsmonument

In 1941 is de ruilverkaveling van de Usseler Es afgerond. Het monument van Bentheimer steen bij het Mauritsbosje herinnert hieraan. De ruimtelijke structuur van de es is hierdoor aanzienlijk veranderd.

De richting van de verkaveling, min of meer haaks op de hoogtelijnen, is in grote lijnen wel gehandhaafd. De nieuwe verkaveling kent echter veel grotere percelen dan voorheen. Belangrijk is ook dat de wegenstructuur op de es sterk veranderd is met de ruilverkaveling

De Usseleresweg is naar het westen toe verlegd en sluit sindsdien aan op de Harberinkweg. Hierbij zijn ook diverse paden in de krans van de es verlegd of verdwenen.

Aan de westrand van de es zijn enkele percelen geëgaliseerd of afgegraven. Hier zijn enkele abrupte hoogteverschillen te vinden zogenaamde steilranden. De zachte bolling van de es houdt hier ineens op. In de hele krans zijn wegen en paden verlegd of verdwenen, evenals veel opgaand groen.

Mauritsboompje

Mauritsboompje

Het Vleerbosje op de Usseler Es wordt ook wel het Mauritsbeumke genoemd.

De legende wil dat Maurits hier geweest is.

Op 8 oktober 1597, tijdens de 80-jarige oorlog, stonden op deze plaats de verkenner van het leger van Prins Maurits om te bekijken hoe ze het bezette Enschede het beste konden innemen. Hun boodschap aan de Prins was dat de wegen hier te slecht waren voor een groot leger.

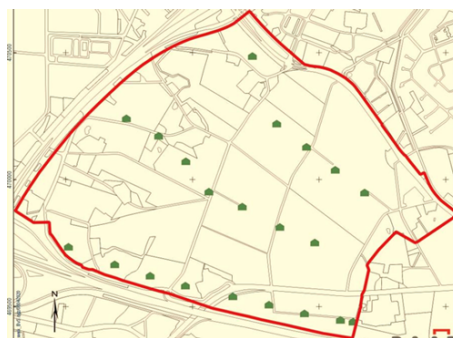
Maurits besloot daarom Enschede vanuit het oosten via Epe in Duitsland in te trekken en te bevrijden.

Zouthuisje(s)

Zouthuisjes

Het eerste zout in Twente werd bij toeval gevonden in 1887 op het landgoed Twickel, maar pas na WO I kwam de zoutwinning echt op gang. Ook op de Usseler Es is zout gevonden. Hoewel dit steeds minder wordt, wordt er nog steeds actief zout opgepompt.

Het Tijberend, Rosink 3

Het Tijberend, Rosink 3

Boerderij Het Tijberend aan de Rosinkweg 40 is gebouwd in 1838, met houten geveltoppen en een plint van Bentheimer zandsteen. Het is nu een rijksmonument. "Tij" wijst op gerechtsplaats.

Op de gevelsteen staat de volgende spreuk geschreven: "De mist gunst der mens kan mij niet dieren, als ik hebbe den zegen des heeren"

Erve Rosink, Rosink 2

Het Rosink, Rosink 2

Boerderij Het Rosink 2, aan de Rosinkweg 35 is een gemeentelijk monument en stamt uit 1788. Op de gevelsteen staat: "Al die op God vertrouwd, heeft welgeboud" H.R. Yr Anno 1788. (HR staat voor Hendrik Rosink) Een eindje verderop op nummer 25 ligt boerderij Het Rosink 1.

Hieraan is goed te herkennen dat de oorspronkelijke boerenerven werden opgesplitst en verdeeld onder de nakomelingen van de eerste boer.

Iedereen schreef zijn naam op zijn eigen manier. Hierdoor komen de namen Rosink / Roosink / Roossink naast elkaar voor.

Erve Het Eulderink

Erve Het Eulderink

Van het Twentse type die zijn hoofdvorm goed bewaard heeft, maar in hoofdzaak van belang is door de gave bovenkamer. Erve Het Eulderink is een rijksmonument. De bestrating is van veldkeitjes. De muren zijn opgetrokken op Bentheimerstenen plint.

Boerenhuis (ca. 1800) van baksteen met houten geveltoppen. "Bovenkamer", welke in de ankers het jaartal 1801 vertoont. Thans worden de gebouwen gebruikt als kortverblijf huis van de Stichting J.P. van den Bent.

Naast de monumentale gebouwen zijn er 2 appartementencomplexen voor in totaal zo'n 25 mensen.

9

Erve Scholten

Erve Scholten

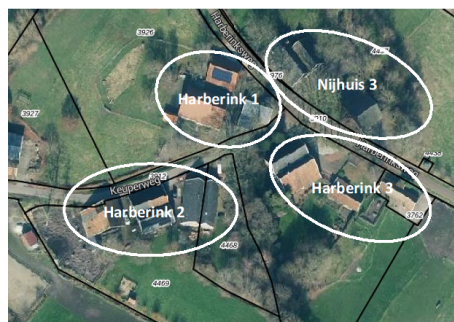
Gebouwd rond 1890, van de boerderij is vooral de voorgevel in oorspronkelijke staat. Dit is een gemeentelijk monument.

10

De Koopman, Harberink 2

De Koopman (Harberink 2)

Dit is de eerste van de 3 “Harberink”-erven, die we tegen komen. Een eindje verderop links is Harberink 1 en rechts is Harberink 3.

11

De Berke, Nijhuis 1, 1830

Boerderij Nijhuis 1

Boerderij Nijhuis 1 is een gemeentelijk monument uit 1830. Hier woont en werkt beeldend kunstenaar Rene Guillot, die er een galerie en kunstuitleen heeft. In de tuin staan sculpturen.

12

Hilgenhuesweg

Hilgenhuesweg

De naam van de weg geeft aan dat hier vroeger een heiligenbeeld of klein kapelletje heeft gestaan. Een stuk bouwland in de nabijheid heet "Het Hilgenhues".

Herenboerderij Usseler Es

Herenboerderij Usseler Es

De Herenboerderij Usseler Es is een gemengd agrarisch bedrijf van 20 hectare, waar op een natuurinclusieve manier groente en fruit en – voor wie wil – vlees wordt geproduceerd.

250 Enschedese huishoudens zijn samen eigenaar van het bedrijf en helpen de twee professionele boeren, die de dagelijkse leiding hebben. Samen produceren zij eerlijk en duurzaam voedsel.

<https://usseleres.herenboeren.nl/> (Herenboeren Usseler Es)